

Rijetka prirodoslovna zbirka

Potkraj listopada 1976. godine, u povodu "Andrićevih dana kulture" i proslave 25. godišnjice postojanja i rada Zavičajnog muzeja Travnik, otvorena je prirodoslovna zbirka u sastavu Zavičajnog muzeja Travnik. Otvorio ju je direktor Venceslav Topalović.

Zbirka se sastoji od eksponata paleontologije, mineralogije, petrografije i zoologije, srještenih u 32 izložbene vitrine koje su raspoređjene u 5 velikih dvorana.

Trenutno je izloženo 825 eksponata, obradjenih po najsvremenijim muzeološkim propisima, a uskoro će biti dodani i drugi, naročito primjerci flore ovoga područja.

Prikupljanje eksponata za ovu zbirku počelo je još u prošlom stoljeću, 1882. godine. Velikih zasluga za mnoge prikupljene primjerke imao je bivši profesor travničke gimnazije Erich Brandis, koji je bio poznat u naučnim krugovima kao istaknuti biolog i botaničar. On je za tu zbirku uspio sakupiti mnoge vrijedne primjerke iz Azije, Amerike, Afrike, Australije i Oceanije, od kojih su neki pravi rariteti.

Paleontološki ostaci predočuju nam dijelove organizma iz pojedinih era (paleozoik, mezozoik i kenozoik), odnosno perioda (npr. trijas, jura, kreča itd.), ili manjih kronostragarskih jedinica.

Geološki odjel daje nam prikaz ruda i minerala šire okolice Travnika i mjesta: Goleša, Pećina, Bile, Zenice, Kaknja, Breze, Gornjeg i Donjeg Vakufa itd.

Zoološki odjel zbirke postavljen je na temeljima siste-

matike i evolucije. To je jedna od rijetkih, a možda i prvih postava koja svoj sistem temelji na naučnim dostignućima našeg istraživača dra Jovana Hadžije.

Medju izloženim sisarima naročito su vrijedni primjerci torbara iz Australije, jer je do njih, s obzirom na zaštićenosti tih životinja, danas vrlo teško doći.

Tu su i dva izvanredna primjerka lava i tigra, pokloni bivšeg Carskog muzeja iz Beča.

U odjelu beskičrenjaka treba naročito istaći muzejsku vrijednost morskih organizama. Tu su izloženi: spužve i školjke Jadrana, mnogih svjetskih mora i oceana.

Svojom ljepotom ističe se dubokomorska spužva iz Tihog oceana, veliki puž mesojed, (*Strombus gigas*), naš najveći morski puž bačvaš (*Dolium galea*), jedan od najvećih primjeraka jadranske školjke periske (*Pinna nobilis*), najstariji oblik glavonošca iz Tihog oceana (*Nautilus pompilius*), velika jadranska kraba (*Canes sp.*) itd., itd.

Svi izloženi preparati opisani su i označeni etiketom s našim nazivom (ako on postoji) i naučnim nazivom na latinskom. Podaci za svaki eksponat mogu se saznati iz teksta koji je dan za svaku skupinu i pojedini primjerak.

Postavu i obradu cjelokupne zbirke obavili su stručnjaci iz Zemaljskog muzeja i s Arhitektonsko-urbanističkog fakulteta iz Sarajeva uz pomoć radnika i stručnjaka Zavičajnog muzeja Travnik.

Posebna investiciona sredstva za adaptaciju zgrade i uređenje ove zbirke dala je Skupština općine Travnik, a pomoć su pružile i mnoge radne organizacije, u prvom redu Kombinat "Borac" iz Travnika.

Ova će zbirka, osim muzejske vrijednosti, imati i pedagoško, odnosno nastavno-odgojno značenje za mnogobrojne učenike Travnika i šire okolice, jer su učenici u pra-

tnji svojih nastavnika ove eksponate s interesom razgledali i do sad, dok su oni još bili u muzejskim depoima. Obradjeni eksponati bit će naročito vrijedni za zornu nastavu iz predmeta biologije i geografije. Zato ovom prilikom možemo sa zadovoljstvom pozvati sve zainteresirane, naročito škole (nastavnike i profesore), da posjete Travnik, njegov Zavičajni muzej, Stari grad Travnik iz 15. stoljeća, Memorijalni muzej Ive Andrića, muzejske zbirke, a između ostalih i rijetku prirodoslovnu zbirku, te mnogobrojne kulturno-historijske spomenike vezirskog doba.

U našem gradu posjetioći će (posebno učenici i studenti) steći nove spoznaje iz oblasti prirodnih nauka, književnosti i historije, a ekskurzije će dobiti naučni karakter.